
SPIS TREŚCI

WYKAZ SKRÓTÓW.....	15
1. WPROWADZENIE DO BADAŃ NAD STOSOWANIEM KONWENCJI DOTYCZĄCEJ CYWILNYCH ASPEKTÓW UPROWADZENIA DZIECKA ZA GRANICĘ W POLSKICH SĄDACH.....	17
1.1. UWAGI OGÓLNE	17
1.2. UZASADNIENIE PODJĘCIA BADAŃ SPRAW HASKICH ROZSTRZYGANÝCH W POLSKICH SĄDACH.....	24
1.3. CEL BADAŃ AKTOWYCH SPRAW HASKICH ROZSTRZYGANÝCH W POLSKICH SĄDACH.....	26
1.4. KONCEPCJA BADAŃ I ICH ZAŁOŻENIA METODOLOGICZNE	28
1.4.1. BADANIA AKTOWE SPRAW HASKICH ROZSTRZYGANÝCH W POLSKICH SĄDACH	29
1.4.2. WYWIADY ANKIETOWE Z SĘDZIAMI ORZEKAJĄCYMI W SPRAWACH HASKICH.....	30
1.4.3. OPIS PRZEBIEGU PRAC BADAWCZYCH DOTYCZĄCYCH SPRAW HASKICH ROZSTRZYGANÝCH W POLSKICH SĄDACH	31
1.5. UWAGI PODSUMOWUJĄCE.....	37
2. KONWENCJA DOTYCZĄCA CYWILNYCH ASPEKTÓW UPROWADZENIA DZIECKA ZA GRANICĘ I ZNACZENIE HASKIEJ KONFERENCJI PRAWA PRYWATNEGO MIĘDZYNARODOWEGO DLA REALIZACJI JEJ POSTANOWIEŃ.....	39
2.1. ZAŁOŻENIA KoH I RYS HISTORYCZNY JEJ PRZYJĘCIA.....	39

2.2. CEL KoH	42
2.3. ZASADY KONWENCJI HASKIEJ.....	43
2.3.1. ZASADA DOBRA DZIECKA I ZASADA PARTYCYPACJI.....	43
2.3.2. ZASADA OCHRONY PRAWA DO PIECZY I KONTAKTU	45
2.3.3. ZASADA OCHRONY JURYSDYKCJI SĄDÓW PAŃSTWA MIEJSCA ZWYKŁEGO POBYTU DZIECKA	46
2.3.4. ZASADA SZYBKOŚCI POSTĘPOWANIA.....	46
2.3.5. ZASADY ZWIĄZANE Z UŁATWIENIEM POSTĘPOWANIA	47
2.3.6. INNE UWAGI DOTYCZĄCE ZASAD	47
2.4. WPŁYW HASKIEJ KONFERENCJI PRAWA PRYWATNEGO MIĘDZYNARODOWEGO NA STOSOWANIE KoH	48
2.4.1. HASKA KONFERENCJA PRAWA PRYWATNEGO MIĘDZYNARODOWEGO – UWAGI OGÓLNE.....	48
2.4.2. PRÓBA WPROWADZENIA ZMIAN DO KoH – PROJEKT PROTOKOŁU OPCYJNEGO.....	49
2.4.3. DZIAŁANIA HASKIEJ KONFERENCJI PRAWA PRYWATNEGO MIĘDZYNARODOWEGO SŁUŻĄCE HARMONIZACJI STOSOWANIA KoH.....	51
2.4.3.1. PRZEWODNIKI DOBRYCH PRAKTYK HASKIEJ KONFERENCJI PRAWA PRYWATNEGO MIĘDZYNARODOWEGO.....	51
2.4.3.2. POPULARYZACJA INFORMACJI O ROZSTRZYgniĘCIACH W SPRAWACH HASKICH – BAZY INTERNETOWE INCADAT I INCASTAT.....	52
2.4.3.3. MIĘDZYNARODOWA WSPÓŁPRACA SĄDOWA W SPRAWACH HASKICH – SIEĆ SĘDZIÓW ŁĄCZNIKOWYCH.....	53
2.4.3.4. INNE FORMY AKTYWNOŚCI HASKIEJ KONFERENCJI PRAWA PRYWATNEGO MIĘDZYNARODOWEGO W ROZWIĄZYWANIU TRUDNOŚCI ZE STOSOWANIEM KONWENCJI HASKIEJ Z 1980 R. – PRZYKŁAD WASZYNGTOŃSKIEJ DEKLARACJI W SPRAWIE MIĘDZYNARODOWEJ RELOKACJI RODZIN	56

2.4.3.5. WZORZEC FORMULARZA ZGODY NA WYJAZD DZIECKA ZA GRANICĘ	58
2.5. WPŁYW DZIAŁALNOŚCI HASKIEJ KONFERENCJI PRAWA PRYWATNEGO MIĘDZYNARODOWEGO NA POSTĘPOWANIA W SPRAWACH HASKICH PRZED POLSKIMI SĄDAMI – WYNIKI BADAŃ	59
2.5.1. BADANIA AKTOWE	59
2.5.2. WYWIADY Z SĘDZIAMI.....	59
2.5.3. PODSUMOWANIE WYNIKÓW BADAŃ SPRAW HASKICH W POLSKICH SĄDACH	60
2.6. UWAGI PODSUMOWUJĄCE.....	61
3. INNE MIĘDZYNARODOWE AKTY PRAWNE WSPÓŁTWORZĄCE RAMY OCHRONY DZIECKA BEZPRAWNIE PRZEMIESZCZONEGO ZA GRANICĘ	63
3.1. UWAGI OGÓLNE	63
3.2. INNE INSTRUMENTY PRAWNE PRZYJĘTE W RAMACH HASKIEJ KONFERENCJI PRAWA PRYWATNEGO MIĘDZYNARODOWEGO	64
3.2.1. KONWENCJA Z 1961 R. O WŁAŚCIWOŚCI ORGANÓW I PRAWIE WŁAŚCIWYM W ZAKRESIE OCHRONY MAŁOLETNICH.....	64
3.2.2. KONWENCJA Z 1996 R. O JURYSDYKCJI, PRAWIE WŁAŚCIWYM, UZNAWANIU, WYKONYWANIU I WSPÓŁPRACY W ZAKRESIE ODPOWIEDZIALNOŚCI RODZICIELSKIEJ ORAZ ŚRODKÓW OCHRONY DZIECI.....	66
3.3. KONWENCJA ORGANIZACJI NARODÓW ZJEDNOCZONYCH O PRAWACH DZIECKA.....	70
3.4. DOKUMENTY RADY EUROPY DOTYCZĄCE OCHRONY DZIECKA BEZPRAWNIE PRZEMIESZCZONEGO ZA GRANICĘ.....	74
3.4.1. EUROPEJSKA KONWENCJA O UZNAWANIU I WYKONYWANIU ORZECZEŃ DOTYCZĄCYCH PIELICZY NAD DZIECKIEM ORAZ O PRZYWRACANIU PIELICZY NAD DZIECKIEM.....	74

3.4.2. KONWENCJA O OCHRONIE PRAW CZŁOWIEKA I PODSTAWOWYCH WOLNOŚCI	76
3.4.3. KONWENCJA DOTYCZĄCA CYWILNYCH ASPEKTÓW UPROWADZENIA DZIECKA ZA GRANICĘ W ORZECZNICTWIE ETPCz	77
3.5. REGULACJE UE DOTYCZĄCE BEZPRAWNEGO UPROWADZENIA DZIECKA	85
3.5.1. KARTA PRAW PODSTAWOWYCH UNII EUROPEJSKIEJ	85
3.5.2. ROZPORZĄDZENIE RADY (RW) 2201/2003 Z DNIA 27 LISTOPADA 2003 R. DOTYCZĄCE JURYSDYKCJI ORAZ UZNAWANIA I WYKONYWANIA ORZECZEŃ W SPRAWACH MAŁŻEŃSKICH ORAZ W SPRAWACH DOTYCZĄCYCH ODPOWIEDZIALNOŚCI RODZICIELSKIEJ, UCHYLAJĄCE ROZPORZĄDZENIE (WE) NR 1347/2000.....	86
3.5.3. ROZPORZĄDZENIE 2019/1111 W SPRAWIE JURYSDYKCJI, UZNAWANIA I WYKONYWANIA ORZECZEŃ W SPRAWACH MAŁŻEŃSKICH I W SPRAWACH DOTYCZĄCYCH ODPOWIEDZIALNOŚCI RODZICIELSKIEJ ORAZ W SPRAWIE UPROWADZENIA DZIECKA ZA GRANICĘ.....	88
3.6. UWAGI PODSUMOWUJĄCE.....	89
4. PODMIOTOWY I PRZEDMIOTOWY ZAKRES STOSOWANIA KoH	91
4.1. DZIECKO – PODMIOT, KTÓREGO DOTYCZY POSTĘPOWANIE HASKIE.....	91
4.1.1. DZIECKO W KOH ORAZ W STATYSTYKACH KONFERENCJI HASKIEJ	91
4.1.2. DZIECKO W ROZPORZĄDZENIU 2201/2003 ORAZ ROZPORZĄDZENIU 2019/1111.....	98
4.1.3. DZIECKO JAKO PODMIOT POSTĘPOWANIA HASKIEGO PRZED POLSKIMI SĄDAMI – ZAGADNIENIA OGÓLNE I WYNIKI BADAŃ ..	99
4.1.3.1. LICZBA I PŁEĆ DZIECI OBJĘTYCH WNIOSKAMI.....	101

4.1.3.2. WIEK DZIECI OBJĘTYCH WNIOSKAMI.....	102
4.1.3.3. SYTUACJA RODZINNA I FAKTYCZNA DZIECI OBJĘTYCH WNIOSKAMI	104
4.2. WNIOSKODAWCA – PODMIOT INICJUJĄCY POSTĘPOWANIE HASKIE.....	106
4.2.1. PRZESŁANKI ZASTOSOWANIA KONWENCJI HASKIEJ Z 1980 R. DOTYCZĄCE WNIOSKODAWCY.....	106
4.2.2. PRAWO DO OPIEKI NAD DZIECKIEM W KONWENCJI HASKIEJ Z 1980 R. ORAZ ROZPORZĄDZENIU 2201/2003 I ROZPORZĄDZENIU 2019/1111	107
4.2.3. PRAWO DO ODWIEDZIN DZIECKA W KONWENCJI HASKIEJ Z 1980 R. ORAZ W ROZPORZĄDZENIU 2201/2003 I ROZPORZĄDZENIU 2019/1111	109
4.2.4. WNIOSKODAWCA W KONWENCJI HASKIEJ – UWAGI OGÓLNE ..	110
4.2.4.1. RODZICE DZIECKA BEZPRAWNIE UPROWADZONEGO	110
4.2.4.2. INSTYTUCJE I ORGANIZACJE, KTÓRYM PRZYSŁUGUJE PRAWO DO PIECZY NAD DZIECKIEM UPROWADZONYM....	111
4.2.5. WNIOSKODAWCA W PRAWIE EUROPEJSKIM – ROZPORZĄDZENIE 2201/2003 I ROZPORZĄDZENIE 2019/1111	111
4.2.6. WNIOSKODAWCA POSTĘPOWANIA HASKIEGO PRZED POLSKIMI SĄDAMI – ZAGADNIENIA OGÓLNE I WYNIKI BADAŃ.....	113
4.2.6.1. POKREWIEŃSTWO WNIOSKODAWCY WOBEC DZIECKA.....	114
4.2.6.2. UPRAWNIENIA WOBEC DZIECKA, NA KTÓRE POWOŁUJE SIĘ WNIOSKODAWCA.....	115
4.2.6.3. OBYWATELSTWO WNIOSKODAWCY I PRAWO JEGO POBYTU W PAŃSTWIE, DO KTÓREGO DZIECKO MIAŁOBY WRÓCIĆ ...	116
4.2.6.4. ZATRUDNIENIE WNIOSKODAWCY ORAZ REALIZOWANIE PRZEZ NIEGO OBOWIĄZKU ALIMENTACYJNEGO WOBEC DZIECI POZOSTAJĄCYCH W POLSCE	118
4.2.6.5. KONTAKT WNIOSKODAWCY Z DZIECKIEM PO UPROWADZENIU LUB BEZPRAWNYM ZATRZYMANIU MAŁOLETNIEGO.....	119

4.3. UPROWADZAJĄCY	121
4.3.1. UPROWADZAJĄCY W KONWENCJI HASKIEJ ORAZ W STATYSTYKACH KONFERENCJI HASKIEJ.....	121
4.3.2. UPROWADZAJĄCY W PRAWIE EUROPEJSKIM – ROZPORZĄDZENIE 2201/2003 I ROZPORZĄDZENIE 2019/1111	124
4.3.3. UPROWADZAJĄCY – UCZESTNIK POSTĘPOWANIA W PRAWIE POLSKIM – UWAGI OGÓLNE I WYNIKI BADAŃ	126
4.3.3.1. POKREWIEŃSTWO MIĘDZY OSOBĄ UPROWADZAJĄCĄ A DZIECKIEM	127
4.3.3.2. UPRAWNIENIA UCZESTNIKA POSTĘPOWANIA HASKIEGO WOBEC DZIECKA	129
4.3.3.3. OBYWATELSTWO OSÓB BEZPRAWNIE WYWOŻĄCYCH BĄDŹ ZATRZYMUJĄCYCH DZIECI W POLSCE	130
4.3.3.4. ZAJĘCIA ZAROBKOWE UCZESTNIKÓW POSTĘPOWANIA HASKIEGO	131
4.3.3.5. PRZYCZYNY WYJAZDU Z DZIECKIEM.....	131
4.3.3.6. POSTĘPOWANIE KARNE W PAŃSTWIE WNIOSKU WOBEC UCZESTNIKA POSTĘPOWANIA HASKIEGO	133
4.4. PODSUMOWANIE WYNIKÓW BADAŃ.....	134
5. ORGANY CENTRALNE I WSPÓŁPRACA W RAMACH HASKIEJ KONFERENCJI PRAWA PRYWATNEGO MIĘDZYNARODOWEGO	137
5.1. ORGANY CENTRALNE W KONWENCJI HASKIEJ Z 1980 ROKU	137
5.1.1. WNIOSKI SKŁADANE ZA POŚREDNICTWEM ORGANÓW CENTRALNYCH – WYMOGI FORMALNE I PROCEDURALNE	141
5.1.2. ORGAN CENTRALNY W POLSCE.....	143
5.1.2.1. FUNKCJONOWANIE ORGANU CENTRALNEGO W LATACH 1992–2018.....	143
5.1.2.2. FUNKCJONOWANIE ORGANU CENTRALNEGO PO NOWELIZACJI Z 2018 R.....	143

5.2. WNIOSEK O WSZCZĘCIE POSTĘPOWANIA NA PODSTAWIE KONWENCJI HASKIEJ – UWAGI DOTYCZĄCE SYTUACJI PRAWNEJ W POLSCE.....	145
5.2.1. WNIOSKI SKŁADANE W LATACH 1992–2018	145
5.2.2. WNIOSKI SKŁADANE PO NOWELIZACJI Z 2018 R.....	147
5.3. DZIAŁALNOŚĆ POLSKIEGO ORGANU CENTRALNEGO W ŚWIETLE BADAŃ.....	148
5.3.1. AKTYWNOŚĆ MINISTERSTWA SPRAWIEDLIWOŚCI W SPRAWACH HASKICH PRZED POLSKIMI SĄDAMI – WYNIKI BADAŃ AKTOWYCH W GRUPIE DOCELOWEJ I W SPRAWACH WCZEŚNIEJSZYCH	148
5.3.2. AKTYWNOŚĆ MINISTERSTWA SPRAWIEDLIWOŚCI W SPRAWACH HASKICH PRZED POLSKIMI SĄDAMI – WYNIKI BADAŃ AKTOWYCH PO NOWELIZACJI Z 2018 R.	155
5.3.3. ROLA MINISTERSTWA SPRAWIEDLIWOŚCI JAKO ORGANU CENTRALNEGO W OCENACH SĘDZIÓW	156
5.4. PODSUMOWANIE WYNIKÓW BADAŃ.....	157
5.5. UWAGI PODSUMOWUJĄCE.....	158
6. INNE PODMIOTY ISTOTNE DLA PRZEBIEGU POSTĘPOWANIA.....	159
6.1. UWAGI OGÓLNE	159
6.2. ZADANIA KURATORA SĄDOWEGO W SPRAWACH HASKICH W ŚWIETLE BADAŃ AKTOWYCH	159
6.2.1. SĄDOWY WYWIAD KURATORSKI	160
6.2.2. ODEBRANIE MAŁOLETNIEGO OD OSOBY NIEUPRAWNIONEJ ...	165
6.2.3. INNE CZYNNOŚCI KURATORA.....	167
6.3. OPINIE RODZINNYCH OŚRODKÓW DIAGNOSTYCZNO-KONSULTACYJNYCH I OPINIODAWCZYCH ZESPOŁÓW SĄDOWYCH SPECJALISTÓW W ŚWIETLE BADAŃ AKTOWYCH	168

6.4. UDZIAŁ BIEGŁYCH W SPRAWACH HASKICH W ŚWIETLE BADAŃ AKTOWYCH	178
6.5. ZADANIA POLICJI W SPRAWACH HASKICH W ŚWIETLE BADAŃ AKTOWYCH	180
6.6. UDZIAŁ PROKURATORA W SPRAWACH HASKICH W ŚWIETLE BADAŃ AKTOWYCH	184
6.7. UDZIAŁ RZECZNIKA PRAW OBYWATELSKICH W SPRAWACH HASKICH W ŚWIETLE BADAŃ AKTOWYCH	188
6.8. UDZIAŁ RZECZNIKA PRAW DZIECKA W SPRAWACH HASKICH W ŚWIETLE BADAŃ AKTOWYCH	190
6.9. INNE PODMIOTY POJAWIAJĄCE SIĘ W SPRAWACH HASKICH – W ŚWIETLE BADAŃ AKTOWYCH	192
6.9.1. SŁUŻBY KONSULARNE I DYPLMATYCZNE	192
6.9.2. ORGANIZACJE POZARZĄDOWE	193
6.10. PODSUMOWANIE WYNIKÓW BADAŃ	193
7. MEDIACJA I INNE FORMY POLUBOWNEGO ROZWIĄZANIA SPORU O MIEJSCE POBYTU DZIECKA	197
7.1. MEDIACJA W KONWENCJI DOTYCZĄCEJ CYWILNYCH ASPEKTÓW UPROWADZENIA DZIECKA ZA GRANICĘ	197
7.2. MEDIACJA W ROZPORZĄDZENIU 2201/2003 I W ROZPORZĄDZENIU 2019/1111	205
7.3. MEDIACJA W SPRAWACH HASKICH W POLSKIM PORZĄDKU PRAWNYM – ZGODNOŚĆ ROZWIĄZAŃ Z WYTYCZNYMI HASKIEJ KONFERENCJI PRAWA PRYWATNEGO MIĘDZYNARODOWEGO	207
7.4. MEDIACJA W SPRAWACH HASKICH PRZED POLSKIMI SĄDAMI – WYNIKI BADAŃ	216
7.4.1. SKIEROWANIE NA MEDIACJĘ PRZEZ SĄD W SPRAWACH HASKICH W POLSKICH SĄDACH	217

7.4.2. MEDIACJE BEZ SKIEROWANIA SĄDOWEGO W SPRAWACH HASKICH PRZED POLSKIMI SĄDAMI.....	219
7.4.3. CZAS TRWANIA MEDIACJI I JEGO WPŁYW NA WYDŁUŻENIE POSTĘPOWANIA W SPRAWACH HASKICH PRZED POLSKIMI SĄDAMI	219
7.5. INNE FORMY POLUBOWNEGO ROZWIĄZANIA SPORU W SPRAWACH HASKICH PRZED POLSKIMI SĄDAMI – WYNIKI BADAŃ	221
7.6. UGODY I POROZUMIENIA STRON W POSTĘPOWANIACH HASKICH PRZED POLSKIMI SĄDAMI – WYNIKI BADAŃ	224
7.7. UDZIAŁ MAŁOLETNIICH W MEDIACJI W SPRAWACH HASKICH PRZED POLSKIMI SĄDAMI – WYNIKI BADAŃ	225
7.8. WPŁYW UGODY NA SPEŁNIENIE WNIOSKU O POWRÓT MAŁOLETNIEGO W SPRAWACH HASKICH PRZED POLSKIMI SĄDAMI – WYNIKI BADAŃ.....	228
7.9. INNE OBSERWACJE DOTYCZĄCE MEDIACJI W POSTĘPOWANIACH HASKICH PRZED POLSKIMI SĄDAMI – WYNIKI BADAŃ	228
7.9.1. DECYZJA O WYBORZE MEDIATORÓW	228
7.9.2. UDZIAŁ PEŁNOMOCNIKÓW W MEDIACJACH	229
7.9.3. MEDIACJE W SPRAWACH HASKICH PRZED POLSKIMI SĄDAMI PO NOWELIZACJI Z 2018 R.	230
7.9.4. MEDIACJA I INNE SPOSOBY OSIĄGANIA POROZUMIENIA POMIĘDZY UCZESTNIKAMI POSTĘPOWANIA HASKIEGO W POLSKICH SĄDACH W OCENIE ANKIETOWANYCH SĘDZIÓW .	232
7.10. PODSUMOWANIE WYNIKÓW BADAŃ.....	233
7.11. UWAGI PODSUMOWUJĄCE	234
8. ZAKOŃCZENIE	235

BIBLIOGRAFIA	241
PUBLIKACJE	241
NETOGRAFIA	248
WYKAZ AKTÓW PRAWNYCH	249
AKTY PRAWA POLSKIEGO	249
AKTY PRAWA EUROPEJSKIEGO I MIĘDZYNARODOWEGO	251
WYKAZ ORZECZNICTWA	253
ORZECZNICTWO SĄDÓW POLSKICH	253
ORZECZNICTWO EUROPEJSKIEGO TRYBUNAŁU PRAW CZŁOWIEKA ..	253
ORZECZNICTWO SĄDÓW BRYTYJSKICH	255
ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU SPRAWIEDLIWOŚCI UNII EUROPEJSKIEJ	255
DOKUMENTY OFICJALNE	256
VARIA	264